

Література:

1. Бернс Р. Развитие Я-концепции и воспитание. М.: Прогресс, 1986.
2. Боришевський М. Й. Дорога до себе: Від основ суб'єктності до вершин духовності: монографія. К.: Академвидав, 2010. 416 с.
3. Джемс У. Личность. Психология самосознания: Хрестоматия. Самара: БАХРАХ, 2000. С. 7-44.
4. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Під ред. Л. М. Проколієнко. К.: Рад. шк., 1989. 608 с.
5. Максименко С. Д. Структура особистості: теоретико-методологічний аспект дослідження. *Наукові записки Інституту психології імені Г. С. Костюка АПН України* / За ред. С. Д. Максименка. Нора-прінт, 2004. Вип. 24. С. 3-15.
6. Маслоу А. Мотивация и личность. СПб.: Питер, 2008. 352 с.
7. Олпорт Г. Становление личности: *избранные труды* / Под ред. Д. А. Леонтьева. М.: Смысл, 2002. 462 с.
8. Пенькова О. І. Проблема саморегуляції особистості: ціннісний аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки»*. Том 1. 2016. Вип. 2. С. 114-119.
9. Роджерс К. Вчитися бути вільним. Гуманістична психологія: Антологія в 3-х т. / За ред. Р. Трача і Г. Балла. Т. 1. К., 2001.
10. Сердюк Л. З. Психологія мотивації учіння майбутніх фахівців: системо-синергетичний підхід: монографія. К.: Університет «Україна», 2012. 323 с.

УДК 378.1

ПІДТРИМКА ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Полякова Г. А.

Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця
anna.polyakova@hneu.net

Підготовка кадрів нового покоління у закладах вищої освіти здійснюється під впливом освітніх реформ, пов'язаних із стрімким розвитком технологізації, діджиталізації, інтерналізації всіх галузей суспільства, вимог ринку праці до якості професійної підготовки та особистісних якостей фахівців.

Під час особистісно-професійного становлення здобувачів вищої освіти різних рівнів (бакалаврського, магістерського, доктора філософії) формуються професійні знання та уміння,

набуваються професійні та загальні компетентності, розвиваються професійно значущі та особистісні якості, уточнюється професійна спрямованість, посилюється готовність до роботи за обраною спеціальністю. Успіх особистісно-професійного становлення та розвитку здобувачів вищої освіти залежить від багатьох факторів: індивідуальних особливостей, рівня академічної підготовки, професійної спрямованості, мотивації, а також оточення, умов, ресурсів освітнього середовища закладу вищої освіти.

На шляху освітньо-професійної підготовки здобувачі вищої освіти стикаються із труднощами, пов'язаними із адаптацією, навчанням, практичною підготовкою, міжособистісною взаємодією, професійним самовизначенням, вибором індивідуальної траєкторії навчання тощо. Для їх подолання важливу роль відіграє сприятливе, підтримуюче освітнє середовище.

Освітнє середовище закладу вищої освіти являє собою систему соціально-психологічних, інформаційних, організаційно-діяльнісних, фізичних та віртуальних умов, можливостей, впливів і ресурсів, що складають основу особистісно-професійного розвитку (саморозвитку) та самореалізації суб'єктів освітнього процесу.

Розглянемо сутність та різновиди підтримки здобувачів вищої освіти (студентів, аспірантів) в їх особистісно-професійному становленні і розвитку в освітньому середовищі закладу вищої освіти.

За словниковим визначенням підтримка – це 1) дія за значенням підтримати, підтримувати; 2) те, що підтримує когось, що-небудь, служить опорою комусь, чомусь; 3) забезпечення, надання необхідних засобів у процесі створення, проектування об'єкта, системи; 4) супроводження об'єкта, системи у процесі експлуатації; 5) те, що зберігає чию-небудь життєздатність, підкріплює, зміцнює когось-небудь; те, що вселяє впевненість, підбадьорює [1, с. 969].

Підтримка здобувачів в освітньому середовищі закладу вищої освіти передбачає надихання, стимулювання, допомогу у навчанні, саморозвитку, самореалізації, нарощуванні та розкритті потенціалу (інтелектуального, творчого), подоланні труднощів, створення сприятливих умов в процесі професійної підготовки.

За своїми проявами підтримка здобувачів вищої освіти в освітньому середовищі є багатомірною. А саме:

За спрямованістю дії виокремлюється підтримка: педагогічна (щодо забезпечення успішності в освітньому процесі); психологічна (щодо забезпечення психологічної безпеки,

взаємоадаптації з освітнім середовищем; психічного і духовного здоров'я), соціальна (щодо соціалізації, забезпечення соціальної захищеності).

За критеріями акредитації освітніх програм (критерій 7. «Освітнє середовище») заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою [2].

За створенням умов надається підтримка: матеріально-технічна, навчально-методична, інформаційно-комунікативна, соціально-психологічна, соціально-педагогічна, психолого-педагогічна.

За наданням можливостей розрізняється підтримка: академічна, інформаційна, правова, організаційна.

За врахуванням специфіки груп здобувачів вищої освіти затребуваною є підтримка здобувачів з особливими потребами, переселенців з тимчасово окупованих територій, іноземних громадян.

За масштабом дії підтримка може бути: індивідуальна (особистісна), групова (академічної групи), колективна (здобувачів за освітньою програмою, рівнем освіти), інституціональна (здобувачів закладу вищої освіти).

Для створення підтримуючого, адаптивного, орієнтованого на потреби споживачів освітніх послуг, середовища та реалізації підтримки здобувачів у закладі вищої освіти мають здійснюватися такі заходи: 1) визначення потреби та введення підтримки здобувачів вищої освіти як складової політики внутрішнього забезпечення якості освіти; 2) діагностика стану підтримки шляхом опитування студентів, аспірантів та інших учасників освітнього процесу (викладачів, керівників, фахівців-практиків); 3) введення відповідних завдань в роботу структурних та функціональних підрозділів закладу вищої освіти; 4) організація заходів щодо підготовки персоналу для реалізації різних видів підтримки здобувачів вищої освіти; 5) залучення самих здобувачів вищої освіти для актуалізації та співпраці щодо питань підтримки та створення підтримуючого освітнього середовища через органи студентського самоврядування; 6) запровадження тематичних проектів та стартапів із залученням різних джерел фінансування на конкурсній основі.

Підтримка особистісно-професійного становлення та розвитку здобувачів вищої освіти є важливим чинником забезпечення якості вищої освіти, який сприяє задоволенню потреб

споживачів освітніх послуг – студентів, аспірантів; отриманню очікувань замовників вищої освіти – представників ринку праці; задоволеності результатами вищої освіти виконавців освітніх послуг – науково-педагогічних працівників.

Література:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. VIII, 1728 с.

2. «Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». Наказ Міністерства освіти і науки № 977 від 11.07.2019.

УДК 159.9:612.6

ДОСЛІДЖЕННЯ РЕПРОДУКТИВНИХ УСТАНОВОК ЯК ЕЛЕМЕНТУ РЕПРОДУКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Пузь І. В.

Донецький національний університет імені Василя Стуса
irina222@ukr.net

Астахов В. М.

Донецький національний медичний університет МОЗ України
astvlad7@gmail.com

Формування адекватної репродуктивної поведінки сьогодні стає однією з актуальніших проблем, що стоїть перед суспільством та привертає до себе увагу фахівців різних галузей – медицини, психології, демографії, соціології, педагогіки, оскільки створення належних умов для реалізації репродуктивного потенціалу населення є запорукою оптимального розвитку, збереження та відтворення народу, нації, суспільства. Особливо значущою окреслена проблема стає при роботі з молоддю, яка виступає репродуктивним та демографічним потенціалом суспільства [2]. Крім того, саме у молодому віці відбувається бурхливий розвиток індивіда, як на соматичному, так і на психічному рівнях із формуванням усіх функціональних систем організму, в тому числі і репродуктивної, а також із становленням когнітивної, емоційно-вольової, ціннісно-мотиваційної сфер, що визначає характер становлення цілісної особистості. Слід зазначити, що саме у молодому віці відмічається активний розвиток репродуктивної сфери особистості та формуються основи репродуктивної поведінки.